

UČEBNÉ OSNOVY

Názov predmetu	Etická výchova
Časový rozsah výučby podľa i-ŠVP + i-ŠkVP	1 + 0 hod týždenne / 33 hodín ročne
Ročník	ôsmy
Škola	ZŠ Lehnice, Školská 840, 930 37 Lehnice
Kód a názov ŠVP	Inovovaný ŠVP pre nižšie stredné vzdelávanie ISCED 2
Stupeň vzdelania	ISCED 2
Dĺžka štúdia	5 rokov
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	Slovenský

Učebné osnovy sú totožné resp. vychádzajú zo vzdelávacieho štandardu i-ŠVP pre príslušný predmet http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/eticka-vychova_nsv_2014.pdf

1. CHARAKTERISTIKA VYUČOVACIEHO PREDMETU

Vzdelávací program pre predmet etická výchova má svoje špecifiká. Jedným z nich je rozvíjanie komunikačných a sociálnych spôsobilostí, ktoré sa orientujú na postoje k životným situáciám a ku konkrétnym prejavom prosociálneho správania. Nadobudnuté vedomosti, spôsobilosti a zručnosti sú predpokladom kritického myslenia, diskusie a hodnotiacich postojov. V etickej výchove sa stávajú prostriedkom, od ktorého sa odvíja požadované správanie.

Poslaním povinnej voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Jej súčasťou je rozvoj sociálnych spôsobilostí ako napr. otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod. Podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení k harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

V nižšom strednom vzdelávaní vedieme žiakov k reflexii a prehodnocovaniu svojho správania i správania iných, vzhľadom na cieľovú rovinu etickej výchovy, ktorou je sociálne rozvinutý človek a spolupracujúce spoločenstvo. Preto sa etická výchova javí ako predmet, ktorý pripravuje pôdu pre ostatné výchovy, ktoré súvisia s uplatnením sa nielen v konkrétnych osobných vzťahoch žiaka, ale aj v jeho pripravenosti žiť pre spoločné dobro s inými ľuďmi a pre iných.

Etická výchova sa prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je

primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

2. CIELE VYUČOVACIEHO PREDMETU

Cieľom etickej výchovy ako povinnej voliteľného predmetu na II. stupni základných škôl je

- poskytnúť žiakom impulzy a pozitívne skúsenosti, ktoré podporujú základnú dôveru, autonómiu a iniciatívu
- umožniť im osvojiť si základné komunikačné zručnosti, základné úkony spoločenského správania, učiť ich pozitívne hodnotiť seba aj druhých, tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch
- vysvetliť žiakom pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie
- umožniť žiakom osvojiť si ďalšie sociálne zručnosti, napr. vyjadrovanie citov, empatie, asertívne správanie
- umožniť žiakom osvojiť si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované dospievanie, učiť ich poznávať sám seba, objavovať svoju identitu, rozvíjať sebaoceňovanie
- spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine, učiť sa kultivovane prejavovať svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg
- umožniť žiakom uvedomiť si svoju sexuálnu identitu, chápať pozitívne hodnoty priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, uvedomiť si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom zdôvodniť základné mravné normy, zaujať správny postoj k otázkam súvisiacim so sexualitou
- rozvíjať u žiakov pozitívny postoj k postihnutým, chorým, a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami
- umožniť žiakom pochopiť základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia
- učiť žiakov rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou; formulovať svoje životné ciele, byť odolný voči nevhodným ponukám, ostať slobodný od závislostí, ktoré znehodnocujú a ohrozujú náš život
- rozvíjať u žiakov povedomie vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti, v tomto zmysle byť schopný kriticky hodnotiť masmediálne vplyvy, vychovať kritického diváka.

Žiaci::

- si osvoja základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu, klubu, mesta), ☐ zdôvodnia dôležitosť nezávislosti od vecí, drog, médií,
- sa naučia kriticky myslieť, kultivovane diskutovať a akceptovať názory iných,
- ocenia prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve i v iných sociálnych skupinách,
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť svoju sexuálnu identitu, hodnotu priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, ☐ osvoja si pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným ľuďom, ktorí potrebujú zvýšené porozumenie a pomoc,

- si zdôvodnia dôležitosť stanovenia si životných cieľov, etických hodnôt a zachovávanía spoločensky uznávaných noriem.

3. PRÍNOS PREDMETU K ROZVOJU KLÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ - VÝCHOVNÉ A VZDELÁVACIE STRATÉGIE. STRATÉGIA VYUČOVANIA

Osvojenie základných sociálno-komunikačných zručností :

Úrovne komunikácie, verbálna a neverbálna komunikácia, pozdrav, otázka, poďakovanie, ospravedlnenie, prejavenie úcty voči iným v komunikácii, komunikačné šumy, chyby a prekážky.

Osvojenie si zručností pozitívneho hodnotenia seba aj druhých:

Sebapoznanie, sebahodnotenie, sebaúcta, sebaovládanie, poznanie svojich silných a slabých stránok, povedomie vlastnej hodnoty, elementy formujúce sebaúctu v školskom veku (rodina, škola, vrstovníci, zovňajšok, úspech, vzťahy, záujmy...).

Pozitívne hodnotenie druhých v bežných podmienkach, pozitívne hodnotenie najbližších (rodina, kamaráti, učitelia...) hľadanie dôvodov pre pozitívne hodnotenie iných, ich verbálne vyjadrenie, prípadne písomné vyjadrenie pozitív iných, reflexia nad dobrom, ktoré od iných prijímame. Úcta k postihnutým, starým, chorým a pod.

Osvojenie tvorivého riešenia každodenných situácií v medziľudských vzťahoch:

Rozvíjanie základnej tvorivosti, objavovanie darov prostredníctvom širokej ponuky pre ľudskú tvorivosť (pohybová, výtvarná, imitačná, literárne, prosociálna...) radosť z tvorivosti, tvorivosť a iniciatíva v medziľudských vzťahoch (čo môžem urobiť pre mojich spolužiakov, pre našu triedu, pre rodinu, pre ľudí v núdzi...).

Osvojenie základných pojmov súvisiacich s ochranou prírody a životného prostredia:

Vnímanie prírody, obdiv a úcta ku všetkým formám života, dôležitosť ochrany prírody z hľadiska prosociálnosti (úcta k tým, čo prídu do prírody po nás, či už o týždeň, alebo o sto rokov...) ekologická etika z pohľadu žiaka (zber odpadu, neznečisťovať okolie, šetriť prírodu konkrétnou citlivosťou v bežných životných situáciách –tečúci vodovodný kohútik, zbytočne zažaté svetlo).

4. TEMATICKÉ CELKY PREBERANÉ V 8. ROČNÍKU

Zdroje etického poznania ľudstva (7 hod.)

Život, telesné a duševné zdravie ako etická hodnota (7 hod.)

Ekonomické hodnoty a etika (7 hod.)

Dobré meno a pravda ako etické hodnoty (7 hod.)

Tvorba, príprava, realizácia projektov (5 hod.)

5. VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Zdroje etického poznania ľudstva (7 hod.)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uviesť hlavné zdroje etiky, ➤ vymenovať niektoré mravné hodnoty, ➤ vysvetliť, na čo slúžia mravné normy, ➤ vysvetliť význam svedomia, ➤ vymenovať príklady pozitívnych vzorov z dejín a literatúry, ➤ porovnať etický odkaz náboženstiev, ➤ diskutovať o aktuálnych etických problémoch v spoločnosti,. 	<p>zdroje etiky mravné hodnoty a mravné normy hodnotová orientácia, rebríček hodnôt svedomie etika a náboženstvá</p> <p>aktuálne etické problémy v spoločnosti</p>

Život, telesné a duševné zdravie ako etická hodnota (7 hod.)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vysvetliť spôsoby starostlivosti o zdravie svoje a iných, ➤ identifikovať prejavy zdravého životného štýlu, ➤ vysvetliť dôsledky nesprávnej životosprávy, ➤ diskutovať o etických problémoch súčasnosti, ➤ rozlíšiť medzi etickým a neetickým konaním človeka, 	<p>život a zdravie ako hodnota starostlivosť o zdravie, psychohygiena zdravý životný štýl profesijná etika etika a rozvoj technológií etika a ekológia etické problémy doby – eutanázia, génová manipulácia, trest smrti, interrupcia</p>

Ekonomické hodnoty a etika (7 hod.)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ určiť formy vlastníctva, ➤ diskutovať o vzťahu k peniazom, ➤ vysvetliť pojem konzumizmus, ➤ analyzovať prejavy a dôsledky sociálnej nerovnosti, ➤ zhodnotiť význam solidarity, ➤ posúdiť potrebu pomoci slabším, ➤ vystihnúť negatívne prvky reklamy, ➤ vysvetliť zásady ochrany spotrebiteľa na konkrétnych príkladoch zo života, 	<p>vlastníctvo, peniaze – „cieľ, alebo prostriedok?“ materiálne a nemateriálne hodnoty konzumná spoločnosť sociálna nerovnosť ekonomické cnosti solidarita, dobrovoľníctvo, charita reklama a manipulácia zákazníkov ochrana spotrebiteľa</p>

Dobré meno a pravda ako etické hodnoty (7 hod.)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zdôvodniť potrebu pravdy v živote človeka, ➤ vysvetliť význam tajomstva a utajovaných skutočností, ➤ pomenovať význam poznania a poznávania v živote človeka, ➤ zdôvodniť význam rešpektovania cti a dobrého mena, ➤ diskutovať o dôležitosti vzdelávania, ➤ zostaviť si konkrétny plán efektívneho zvládnutia školských úloh. 	<p>poznanie pravda ako etická hodnota kritické myslenie, argumentácia pravda a lož, etické dilemy tajomstvo dobré meno jednotlivca i spoločenstva poznanie a úsilie poznávať</p>

Tvorba, príprava, realizácia projektov (5 hod.)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kooperovať s ostatnými spolužiakmi pri tvorbe projektu, ➤ vyzdvihnúť svoje silné stránky ➤ vyjadriť svoj názor. 	<p>podľa dohodnutej témy projektov dohoda učiteľa so žiakom možnosť výberu témy žiakmi</p>

6. HODNOTENIE VÝSLEDKOV ŽIAKOV - METÓDY A PROSTRIEDKY

Na hodine etickej výchovy žiakov hodnotíme známku, predmet je klasifikovaný. Je vhodné a žiaduce jednotlivcov slovnou oceniť počas hodiny a skupinu žiakov priebežne i na konci hodiny. Žiaci by mali tiež mať priestor na vyjadrenie, ako sa cítili, ako sa im hodina páčila, v čom by privítali zmenu.

Pri hodnotení sa rešpektuje Metodický pokyn č. 22/2011-R na hodnotenie žiakov základnej školy a individuálny prístup. Učiteľ neporovnáva výsledky detí medzi sebou, ale hodnotí každého žiaka podľa jeho možností a schopností. Cieľom učiteľa je žiaka pozitívne ohodnotiť, čo má veľký motivačný charakter. Žiakov postupne vedie k tomu, aby sa vedeli **ohodnotiť sami, ale dokázali ohodnotiť aj výkon iných**. Žiaci sú hodnotení ústne a cez projekty.

Na konci každého klasifikačného obdobia sú žiaci na vysvedčení hodnotení klasifikačným stupňom podľa platnej klasifikačnej stupnice - 1, 2, 3, 4, 5.

Hodnotiaca stupnica:

100 – 90%	1
89 – 75%	2
74 – 50%	3
49 – 30%	4
29 – 0%	5

Pri hodnotení žiakov známku zohľadňujeme získané kľúčové kompetencie v súlade s učebnými osnovami a ich schopnosť osvojenia si u žiaka.

7. UČEBNÉ ZDROJE

Literatúra: Lencz, L.: *Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti*. Bratislava : Metodické centrum v Bratislave, 1998.

Lencz, L.: *Metódy etickej výchovy*. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1993.

Lencz, L. – Križová, O.: *Metodický materiál k predmetu etická výchova*, Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1997.

Učebňa audiovizuálnej techniky (dataprotektor, počítač, DVD, interaktívna tabuľa)

Internet, knižnica